

Sygn. akt I Ca 98/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Antoni Smus

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2019 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa B. S.

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 21 grudnia 2018 roku, sygnatura akt I C 854/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten tylko sposób, że ustala płatność odsetek za opóźnienie od zasądzonej kwoty 24131,24 zł w następujący sposób:

- w zakresie kwoty 20838,53 zł od dnia 13 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty,

- w zakresie kwoty 3292,71 złotych od 31 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. przyznaje radcy prawnemu W. P. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w kwocie (...) (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć) złotych brutto, którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sieradzu.

IV. przyznaje adwokatowi P. Z. kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych tytułem wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla pozwanej M. S. w postępowaniu apelacyjnym) którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sieradzu.

Sygn. akt I Ca 98/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie z powództwa B. S. przeciwko M. S. o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 24.131,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski :

20 marca 2009 r. Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt VII Nc 263/09 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 3.541,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 marca 2009 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 47,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 9 lipca 2009 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

29 czerwca 2009 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt VII Nc 705/09 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 3.884,81 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 czerwca 2009 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 47,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 12 listopada 2009 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

22 lutego 2010 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 131/10 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 4.414,62 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 47,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 2 czerwca 2010 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

8 lipca 2010 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 850/10 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 4.575,59 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 lipca 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 42,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 22 listopada 2010 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

2 lutego 2011 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 97/11 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 5.606,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 79,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 9 czerwca 2011 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

17 sierpnia 2011 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 921/11 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 4.911,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 47,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 17 października 2011 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

26 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 63/12 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 4.888,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 79,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 27 lutego 2012 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

24 maja 2012 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 530/12 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S. i J. S. (obecnie M.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 5.618,63 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 88,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 27 sierpnia 2012 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

4 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie o sygn. akt Nc 926/13 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, mocą którego nakazał B. S., M. S., J. S. (obecnie M.) i E. C. (obecnie P.), aby zapłaciły solidarnie na rzecz (...) Spółdzielni Mieszkaniowej kwotę 3.891,87 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 65,75 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. 3 września 2014 roku orzeczeniu temu nadano klauzulę wykonalności.

Powódce B. S. na podstawie przydziału lokalu mieszkalnego nr (...) z dnia 12 czerwca 1989 roku przyznano spółdzielcze prawo do będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej lokalu mieszkalnego nr (...) w S. przy ulicy (...).

Rada Nadzorcza (...) Spółdzielni Mieszkaniowej uchwałą nr (...) z 20 sierpnia 2011 roku stwierdziła, że przysługujące powódce spółdzielcze prawo do opisanego wyżej lokalu wygasło. 18 stycznia 2017 roku (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa dokonała rozliczenia środków z tytułu wkładu mieszkaniowego wymienionego lokalu w ten sposób, że wartość rynkową przedmiotowego lokalu ustalono na kwotę 105.341,00 zł z czego potrącono na rzecz (...) w S. kwotę 77.096,86 zł oraz przekazano w związku z toczącymi się postępowaniami egzekucyjnymi w sprawie AJ Km 164/16 i AJ Km 3506/16 łącznie kwotę 27.446,49 zł i zwrócono powódce kwotę 797,65 zł.

Łącznie zadłużenie powódki B. S. oraz pozwanej M. S. względem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej wynikające z opisanych powyżej tytułów wykonawczych wynosiło 77.096,86 zł z czego powódkę obciążała kwota 26.874,98 zł, pozwaną M. S. kwota 24.231,40 zł.

Powódka jest matką pozwanej. Obecnie znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej i życiowej. Nie pracuje zawodowo, samotnie wychowuje niepełnosprawnego syna W. S.. Utrzymuje się ze świadczeń z pomocy społecznej oraz świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w kwocie 1.300,00 zł miesięcznie. Syn powódki otrzymuje świadczenie z funduszu alimentacyjnego w kwocie 400,00 zł miesięcznie, zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153,00 zł miesięcznie, zasiłek rodzinny w kwocie 124,00 zł miesięcznie, dodatek do zasiłku rodzinnego dla dziecka niepełnosprawnego w kwocie 111,00 zł miesięcznie oraz świadczenie wychowawcze 500,00 zł miesięcznie. Są to środki przeznaczone wyłącznie dla syna powódki, na jego leczenie i rehabilitację.

Mając na uwadze powyższe oraz treść art. 366 § 1 k.c., art. 376 § 1 k.c. Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Jak podkreślił Sąd, łącznie zadłużenie powódki B. S. oraz pozwanej M. S. (a także siostr pozwanej J. M. i E. P.) względem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej wynosiło 77.096,86 zł. Na skutek zobowiązań wobec (...) w S. doszło do sprzedaży mieszkania należącego do powódki a znajdującego się w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej przy ul. (...). W wyniku tego (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa uzyskała łączną kwotę 105.341,00 zł. Z uzyskanych środków Spółdzielnia potrąciła na poczet swoich zobowiązań łączną kwotę 77.096,86 zł czym wyczerpała swoje roszczenia zarówno w stosunku do powódki jak i J. M. oraz E. P.. Pozostałą część Spółdzielnia przekazała zgodnie z zajęciem - Komornikowi przy Sądzie Rejonowym w Sieradzu A. J. na pokrycie zobowiązań w toczących się postępowaniach egzekucyjnych w sprawach pod sygn. akt AJ 164/16 - na łączną kwotę 25.869,97 zł oraz AJ Km 3506/16 (wierzycielem był (...)(...) a zobowiązaną z nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym sygn. akt VI Nc-e 1590241/11 była powódka). Pozostała część kwoty uzyskana ze zbycia lokalu tj. kwota 797,65 zł podlegała zwrotowi powódce.

Jak podał Sąd Rejonowy , w sytuacji gdy powódka dokonała spłaty całości zadłużenia wobec (...) Spółdzielni Mieszkaniowej i Gminy M. S. niewątpliwie miała ona prawo domagać się od dłużników solidarnych - pozwanych zwrotu tej kwoty na zasadach przewidzianych w art. 376 § 1 k.c., czyli w części tego zobowiązania przewyższającej jej udział wynikający z tytułów wykonawczych. W związku z tym, Sąd uwzględniając powództwo, zasądził od pozwanej M. S. kwotę 24.131,24 zł. W tym zakresie orzeczono zgodnie z żądaniem zawartym w piśmie pełnomocnika powódki z dnia 25 maja 2018 roku mając na uwadze treść art. 321§1 k.p.c. Jednocześnie w kontekście art. 481 k.c. uwzględniono żądanie powódki o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu.

Z uwagi na zarzut kuratora dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej M. S. Sąd dokonał oceny roszczenia powódki z punktu widzenia jego zgodności z zasadami współżycia społecznego. Jak podkreślono, w realiach przedmiotowej

sprawy za nadużycie prawa według art. 5 k.c. nie może być uznana - podnoszona przez kuratora pozwanej - okoliczność, że powódka jako matka pozwanych, miała obowiązek utrzymywać córki i w związku z tym w ich imieniułożyć również na utrzymanie mieszkania. Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwana M. S. w dniu wydawania tytułów wykonawczych na rzecz (...) w S. była już osobą pełnoletnią, nie ucząca się i mająca własne dzieci. Powódka zaś pozostawała i pozostaje w bardzo trudnej sytuacji życiowej i finansowej. Wychowuje niepełnosprawnego syna i z tego powodu nie może podjąć zatrudnienia. Trudna sytuacja finansowa uniemożliwiła jej również regulacje zobowiązań czynszowych, przez co utraciła mieszkanie, a dzisiaj domaga się od swoich dorosłych córek, zwrotu zapłaconych w ich imieniu kwot wynikających z prawomocnych orzeczeń Sądu. Takiego działania, w ocenie Sądu, nie sposób uznać za rażąco naganne z punktu widzenia powszechnie akceptowanych wartości. Strona pozwana przeciwstawiając się roszczeniu i podnosząc zarzut naruszenia art. 5 k.c. nie wskazała ponadto jakie zasady współżycia społecznego doznały naruszenia w konkretnej sytuacji. Nie wystarczy natomiast ogólne i lakoniczne powołanie się na naruszenie powyższej normy. Z tych względów zarzut naruszenia art. 5 k.c. Sąd pierwszej instancji należał za niezasadny.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł kurator pozwanej M. S., zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na uznaniu, że w warunkach niniejszej sprawy nie zachodzą przesłanki do uznania roszczenia powódki B. S. względem córki M. S. jako sprzecznego z zasadami współżycia społecznego i na tej podstawie oddalenia powództwa, w sytuacji gdy szczególna sytuacja rodzinna i osobista pozwanej dawała ku temu podstawy.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w stosunku do M. S..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że podnoszony w uzasadnieniu apelacji zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. przez dopuszczenie się błędu w ustaleniach faktycznych jest pozbawiony uzasadnionych podstaw. Zgodnie z tym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując tej oceny na podstawie swych przekonań, wiedzy i doświadczenia życiowego. Powinna ona uwzględniać wymagania prawa procesowego, wskazania wiedzy naukowej, reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny powinien rozważyć materiał dowodowy jako całość, wybierając między określonymi środkami dowodowymi i - wając ich wiarygodność oraz moc - odnosząc je do pozostałego materiału dowodowego. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, doświadczenia życiowego, czy też wskazaniom wiedzy naukowej. Jedynie uchybienie im może być bowiem przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 grudnia 2017 r., sygn.. akt V ACA 80/17, LEX nr 2432005). Takich zarzutów skarżąca jednak nie podniosła.

Należy zgodzić się z Sądem pierwszej instancji, iż w sprawie nie zachodzą przesłanki do uznania roszczenia powódki wobec pozwanej M. S. za pozostające w sprzeczności z wyrażoną w art. 5 k.c. klauzulą generalną. Wypada podkreślić, że koncepcja nadużycia prawa podmiotowego powinna być stosowana z daleko idącą ostrożnością, ponieważ na gruncie prawa polskiego dominuje domniemanie zgodności zachowania wierzyciela z obowiązującym prawem i zasadami współżycia społecznego, czego pochodną jest wyrażone w art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary (wyrok Sądu Apelacyjnego w B. stoku z 30 stycznia 2019 r. sygn. I ACA 773/2018 , lex 2635140).

W treści złożonego środka zaskarżenia skarżący odwołał się do okoliczności mających świadczyć o niewydolności rodzicielskiej powódki w procesie wychowawczym pozwanej oraz do faktu powstania części należności przed osiągnięciem przez skarżącą pełnoletności. Podzielając ocenę Sądu pierwszej instancji w tym zakresie należy jeszcze raz powtórzyć, że pozwana M. S. w dniu wydawania tytułów wykonawczych na rzecz (...) w S. była już pełnoletnią osobą, nie ucząca się i mająca własne dzieci. Należy jednocześnie dostrzec, że sytuacja życiowa obu stron jest trudna. Ponadto okoliczności takie jak umieszczenie pozwanej na trzy miesiące w domu dziecka, uzależnienie od alkoholu

w wieku kilkunastu lat, urodzenie pierwszego dziecka przed osiągnięciem pełnoletności świadczą o tym, iż pozwana od kilkunastu lat (w przeciwieństwie do pozostałych sióstr, które mieszkały z powódką) sprawiała powódce szereg problemów wychowawczych . W żadnych razie zachowania skarżącej nie usprawiedliwia fakt , że wychowywała się rodzinie dysfunkcyjnej, ponieważ jej siostry(które również żyły i wychowały się w takiej rodzinie) stworzyły normalne rodziny i nie sprawiły powódce większych problemów wychowawczych. Podkreślenia wymaga to , że powódka w ostatnich latach poświęciła się (podporządkowała swoje życie) niepełnosprawnemu synowi, co w efekcie uniemożliwiło jej podjęcie stałego zatrudnienia. Wreszcie powódka pomagała skarżącej w opiece nad jej dziećmi, czy odwiedzała ją w szpitalu w W., gdzie przebywała na leczeniu odwykowym. Powyższe świadczy o tym , że w miarę swoich skromnych możliwości świadczyła pomoc skarżącej i interesowała się jej losem. W tym stanie rzeczy zarzut dotyczący naruszenia art. 5 k.c. należy uznać za pozbawiony podstaw. W rezultacie apelacja w tym zakresie z mocy art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Z urzędu należy jednak podnieść, że Sąd Rejonowy nie dostrzegł , iż do skutecznego rozszerzenia powództwa o kwotę 3292,71 zł doszło dopiero w dniu 31 sierpnia 2018 r., kiedy to faktycznie w sprawie zaczął działać kurator dla pozwanej jak strony nieznannej z miejsca pobytu (k. 122- ogłoszenie o ustanowieniu kuratora dla pozwanej) . W rezultacie doszło do naruszenia prawa materialnego tj. art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c., co skutkowało zmianą zaskarżonego orzeczenia w zakresie dotyczącym ustalenia daty początkowej naliczenia odsetek ustawowych od w/wym kwoty (art. 386 § 1 k.p.c.).

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce orzeczono na podstawie § 8 pkt. 5 w zw. z § 16 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 4 ust. 3. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 03.10.2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Natomiast na podstawie § 1 ust. 3 pkt 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2018 poz. 536) w zw. z § 8 pkt 5 i § 16 pkt. ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2017 r., poz. 1796) - przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sieradzu na rzecz kuratora ustanowionego dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej M. S. stosowne wynagrodzenie .